

SINTO: regionális információs együttműködés Dél-Yorkshire-ban (Egyesült Királyság)

A SINTO (www.sinto.org.uk) a Sheffield (Dél-Yorkshire) környéki könyvtárak és információs szolgáltatók konzorciuma. Célja a könyvtári és információs szolgáltatások fejlesztése a régióban, az információba történő befektetések előmozdítása. A tagok száma 40 körül van, megtalálhatók közöttük közkönyvtárak, egyetemi, főiskolai, iskolai, kormányzati és vállalati könyvtárak. A SINTO a következő tevékenységeket folytatja:

- helyi könyvtárközi kölcsönzés,
- megállapodás az adatbázisok és szolgáltatások elérésére,
- továbbképzés és tanfolyamok,
- hálózati munka,
- közös tervezés operatív és stratégiai szinten,
- jogi és egyéb képviselet.

A SINTO története

1932-ben *J. P. Lamb a Sheffieldi Városi Könyvtár* vezetője javaslatára elindították a városban lévő könyvtárak folyóiratainak közös katalógusához szükséges műszaki és kereskedelmi információk koordinálását és kidolgoztak egy könyvtárközi kölcsönzési rendszert. Az ötlet lényege az volt, hogy összekössék a városi könyvtárat és a Sheffieldben található iparvállalatok műszaki könyvtárait. A következő évben megszületett a *Műszaki publikációk cseréjének rendszere* (Scheme for the Interchange of Technical Publications). A *Sheffieldi Cserét Irányító Szervezet* (*Sheffield Interchange Organisation = SINTO*) nevet 1955-től használják. A SINTO volt az első helyi könyvtárközi kölcsönzési rendszer.

1989-ben a városban a könyvtári és információs munka tervezésének koordinálására alakult a *Sheffieldi Könyvtári és Információs Szolgáltatók Tanácsa* (*Board for Library and Information Services in Sheffield = BLISS*). 1993-ban összevonták a BLISS-t és a korábbi SINTO-t, és megalakult a *Sheffieldi Információs Szervezet* (*Sheffield In-*

formation Organisation). A SINTO név megmaradt, és a régi rendszer könyvtárközi kölcsönzési feladatait az új SINTO könyvtárközi kölcsönzési csoportja vette át. 2003-ban a szervezetet ismét SINTO-nak nevezték, ami a Dél-Yorkshire és az észak Derbyshire régió információs együttműködését jelenti. Ma a SINTO egy nyitott szervezet, bárki csatlakozhat Yorkshire-ból és Humberside-ből, a Kelet-Midland-i régiókból, és bárki látogathatja a SINTO rendezvényeit (szemináriumait).

A SINTO alapelvei

- Nem minden SINTO-tag lép be a könyvtárközi kölcsönzési rendszerbe, de minden tag megteheti. Egyelőre a könyvtárközi kölcsönzési rendszer által lefedett terület Dél-Yorkshire és észak Derbyshire: a 41 tagból 26 vesz részt a rendszerben.
- A rendszer célja a közös munka, nem törekszenek arra, hogy szabványosítsák a tagok szolgáltatásait és módszereit.
- A könyvtárközi kölcsönzés alapját jelentő nyílt hozzáférést és kommunikációt egy szolgáltatás-szintű megállapodás (Service Level Agreement) rögzíti. Ezen kívül a tagoknak is lehetőségük van egyedi szolgáltatásaik és elérési adataik leírására és a SINTO Könyvtárközi Kölcsönzési Kézikönyvében való közzétételére.
- A tagoknak saját kölcsönzési és dokumentum-szolgáltatási rendszere és eszközei vannak. Ha egy kérést a rendszeren belül tagkönyvtárba irányítanak, akkor világosan rá kell írni a SINTO jelölést.
- Egyes tagok térítésmentesen végzik a fénymásolást, és nem kérnek pénzt a postaköltségekért, mások kisebb költségeket felszámolnak. Az erről szóló információk a SINTO kézikönyvben található. Számlázni csak a tényleges költségeket lehet.
- A SINTO Hivatal készíti az éves statisztikát és a rendszer működéséről szóló jelentést.

- A SINTO Hivatala működteti a Könyvtárközi Kölcsönzési Csoportot, ahol a rendszerben részt vevők információt cserélhetnek, átnézhetik, megvitathatják a terveket és a változtatásokat.

A tagok folyóirat-állományainak adatait a *Sheffieldi Közös Folyóirat-katalógus (Sheffield Union List of Serials)* tartalmazza. Ennek alapja a *Sheffieldi Egyetem* könyvtárának katalógusa, amely a régió többi SINTO-tagkönyvtárának állományadataival egészül ki. Minden évben két kézikönyvet adnak ki: az egyik a hálózati elérésben felelős személyek adatait tartalmazza, a másik a könyvtárközi kölcsönzési kérésekhez szükséges elérési adatokat.

A könyvtárközi kölcsönzés trendjei

1933 óta sokat változott a világ. Az 1930-as években Sheffieldben sok iparvállalat működött, nagy részükben volt egy kis, szakkönyveket és szakfolyóiratokat gyűjtő könyvtár. A városi könyvtár irányításával a szakirodalom cseréje ezek között a kis könyvtárak között kezdődött. Később kölcsönző és fénymásolatküldő szolgáltatással csatlakozott a rendszerhez a Sheffieldi Egyetem, majd a *Sheffieldi Műszaki Egyetem*. A forgalomban lényeges csökkenést okozott az országos kölcsönző könyvtár létesítése 1961-ben Boston Spaban. Az utóbbi időben észlelhető csökkenést újabb tényezőkkel indokolják. A forgalmi adatokat az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat

Könyvtárközi szolgáltatások 1999-2007

Év	Szolgáltatott könyvek száma	Fénymásolatok száma
1999-2000	1 206	996
2000-2001	999	2 017
2001-2002	884	1 367
2002-2003	1 104	1 953
2003-2004	978	1 365
2004-2005	982	1 1172
2005-2006	926	1 209
2006-2007	554	643

A csökkenés okait a következőkben látják:

- Csökkent a rendszerben résztvevő (kereskedelmi és ipari) könyvtárak száma; a forgalom nagy részét az egészségügyi anyagok teszik ki, amelyeket a kórházi könyvtárak kérnek az egyetemről és más egészségügyi könyvtáraktól.

- Az egyetemek egyre több dokumentumot elektronikus formában kapnak meg, amelyekből nem tudnak szolgáltatni.
- A szerzői jogi korlátozások, licencszerződések következményei.
- A SINTO céljaira használt regionális könyvtárközi kölcsönzési szállítási szolgáltatás megszűnt. A könyvtárak csak postán tudják továbbítani a küldeményeket, ami növeli a költségeket.
- Tovább fejlődik az országos dokumentumellátó szolgáltatás, beleértve az elektronikus szolgáltatás növekvő használatát.

A SINTO jövője

Egy, a közelmúltban végzett felmérés szerint a SINTO-tagok 55%-a "értékesnek" vagy "nagyon értékesnek" minősítette a könyvtárközi kölcsönzést, 31% pedig "némiképpen értékesnek". A szolgáltatás továbbra is a dokumentumküldés olcsó változata, és addig működik, amíg van rá igény. Ugyanakkor a trendek azt mutatják, hogy előbb-utóbb meg fog szűnni.

A dokumentumokhoz és az információkhoz való hozzáférés másik módját az az egyetemi és közkönyvtárak közötti egyezmény biztosítja, amely a felnőttek tanulását segíti Dél-Yorkshire-ban (South Yorkshire Access to Libraries for Learning = SYALL, www.syall.org.uk). Ez a rendszer 1996-ban Sheffieldben indult, és 2001-ben kibővítették egész Dél-Yorkshire-ra. A SYALL az országos *Inspire* rendszer része. Célja, hogy a felnőttként tanulók hozzájussanak az egyetemi könyvtárakban lévő nyomtatott ("polcon található") kiadványokhoz. Ilyenkor is gondot jelent azonban az elektronikus dokumentumok szolgáltatása. Ezért egy tanulmányban felhívták a figyelmet arra, hogy a szolgáltatást nemcsak az egyetemi könyvtárak vonatkozásában kell tisztázni, hanem az országos információs politika keretében is. Az ellentmondás abban rejlik, hogy egyrészt az internethez nagyon könnyű a hozzáférés, másrészt a hiteles információkhoz nagyon nehéz. Bár a SINTO-t több évtizeddel az internet előtt hozták létre, alapelve, hogy a műszaki publikációkhoz való hozzáférés a közösség javát szolgálja, mind a mai napig érvényes.

/CLAYTON, Carl - PEARCE, Gilly: SINTO: a regional information partnership in South Yorkshire. =Interlending & Document Supply, 35. köt. 4. sz. 2007. p. 192-194./

(Viszocsekné Péteri Éva)